

Małgorzata Agnieszka Jarossová

University of Economics in Bratislava, Faculty of Commerce, Department of Marketing
e-mail: malgorzata.jarossova@euba.sk

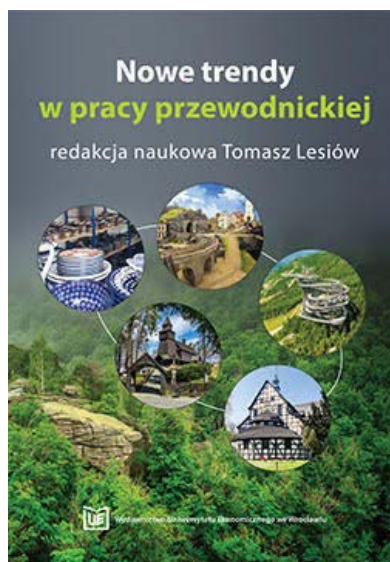
ORCID: 0000-0003-2006-8339

Informacja o książce: Tomasz Lesiów (red.), *Nowe trendy w pracy przewodnickiej*

Sektor turystyczny w Unii Europejskiej w 2020 roku naznaczony został wybuchem pandemii COVID-19. W porównaniu z rokiem 2019 liczba miejsc noclegowych w obiektach turystycznych w całej UE spadła o ponad 50%. Krajami najbardziej dotkniętymi pandemią z punktu widzenia turystyki były Cypr, Malta i Grecja, w których liczba gości spadła o 70%. Pandemia miała i nadal ma olbrzymi wpływ na stan branży turystycznej, również w Polsce. Należy także pamiętać, że pandemia COVID-19 przyczyniła się do stopniowego wzrostu rozmiarów turystyki krajowej, ponownego odwiedzania już poznanych lub odkrywania nowych, unikatowych w skali krajowej lub europejskiej zabytków.

Na uwagę zasługuję to, że mimo ciężkiej sytuacji wywołanej pandemią Autorom udało się zorganizować i przeprowadzić kolejną VI Ogólnopolską Konferencję Naukowo-Turystyczną, której wynikiem jest recenzowana monografia. Publikacja składa się z trzech rozdziałów, dotyczących aktualnych trendów i nowych koncepcji skierowanych do turystów, wpływu postępu w zakresie wiedzy o żywieniu i żywności na turystykę oraz wiedzy o obiektach i trasach turystycznych.

W pierwszym rozdziale monografii, zatytułowanym **Turysta – aktualne trendy i nowe koncepcje**, Autorzy opisują obecne kierunki rozwoju oferty turystycznej. Ciekawym zagadnieniem jest postrzeganie portów lotniczych jako atrakcji turystycznych ze względu na ich lokalizację, architekturę i świadczenie dodatkowych usług skierowanych do turystów (np. lodowisk, parków wodnych, siłowni, ogrodów

botanicznych, kin, basenów i innych). Usługi te powstały w wyniku nieustannej walki o klienta i chęci odróżnienia się od konkurencji.

W następnym rozdziale monografii Czytelnik może przeczytać o ciekawym sposobie spędzania wolnego czasu i wypoczynku w polskich lasach – tak zwanym bushcraftere, który pozwala na lepsze poznanie własnych zarówno możliwości, jak i ograniczeń oraz dostarcza wielu niezwykłych wrażeń. Jest to stosunkowo nowa forma wypoczynku polegająca na pobycie w lesie, najczęściej przez kilka dni, i nocowaniu na łonie natury. Autorzy podkreślili, że dopiero w ostatnich latach stworzono w Polsce odpowiednie regulacje prawne pozwalające na zorganizowanie tej formy wypoczynku. Między innymi zainicjowano program „Zanocuj w lesie” oraz opracowano regulaminy korzystania z danych miejsc.

W dalszej części publikacji Autorzy zwrócili uwagę na zmiany na rynku przekąsek, spowodowane nie tylko czynnikami ekonomicznymi, zmianami w preferencjach konsumentów, ale również pandemią COVID-19 – coraz więcej ludzi zaczęło bardziej dbać o swoje zdrowie, szczególnie troszcząc się o jakość spożywanej żywności. Z pracy dowiemy się również o kryteriach podziału i liście rekomendowanych przekąsek, nowych trendach związanych z ich spożywaniem, a także o innowacyjnym charakterze wybranych rodzajów przekąsek (nowe produkty na bazie warzyw, szczególnie w kategorii chipsów, oraz ciastka wegetariańskie sporządzone z wykorzystaniem grochu i soczewicy w połączeniu z innymi intensywnymi smakami warzyw, np. pesto czy buraków). Przekąski produkuje się również z produktów ubocznych bogatych w błonnik, mięszu pozyskanego po tłoczeniu na zimno soku z selera, ogórków, jarmużu oraz innych owoców i warzyw, które miesza się z innymi składnikami roślinnymi, takimi jak tapioka, nasiona chia i maniok. Produkcja innowacyjnych przekąsek napotyka wiele wyzwań, związanych na przykład z łączeniem składników czy z zagwarantowaniem ciągłego dostępu do wymaganej ilości surowca od producentów rolnych.

Innym bardzo istotnym światowym trendem jest minimalizacja negatywnego wpływu firm i ludzi na przyrodę i stosowanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym, który to trend Autorzy opisali, skupiając się na sektorze turystyki. Na uwagę zasługuje również rozdział dotyczący uwarunkowań i stanu turystyki osób z niepełnosprawnością w Polsce, gdyż turystyka odgrywa bardzo ważną rolę w ich życiu i coraz więcej obiektów jest dostosowanych do wymagań tej grupy odbiorców usług. Autorzy na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzili, że w dalszym ciągu, mimo wielu pozytywnych zmian w środowisku przyrodniczym, architektonicznym, mentalnościowym i prawnym, osoby te napotykały wiele barier podczas podróży. Warto jednak podkreślić, że najmniej zastrzeżeń dotyczyło punktów informacji turystycznej.

W drugim rozdziale pt. **Wpływ postępu w zakresie wiedzy o żywieniu i żywności na turystykę** Autorzy opisują nowe trendy dotyczące wybranych grup produktów spożywczych przeznaczonych dla turystów, ale również postrzeganie tych produktów jako atrakcji turystycznej. Przykładem może być kawa, której rola w tu-

rystyce ma różne wymiary (konsumpcyjny, społeczno-kulturowy, towarzyski). Inną atrakcją turystyczną mogą być saliny – ze względu na wrażenia estetyczne i kontakt turystów z wyjątkowymi konstrukcjami w pasie przybrzeżnym, liczącymi niekiedy kilkaset lat. Jak podkreślają Autorzy, ekoturystyka koncentruje się na ochronie środowiska, korzyściach ekonomicznych i życiu społecznym. Jej głównym zadaniem jest budowanie zrównoważonej turystyki, która zapewnia społeczności lokalnej korzyści ekonomiczne i społeczne. W tym kontekście saliny morskie mogą być ciekawymi obiektami ekoturystycznymi.

Bardzo ciekawy jest również tekst opisujący tradycje kulinarne Dolnego Śląska, zawierający fotografie starych książek kucharskich. Tradycje kulinarne danego regionu czy kraju są bardzo ważne z punktu widzenia turystyki. Stanowią dziedzictwo kultury kulinarnej danego regionu, a także pomagają w jego lepszej rozpoznawalności i promocji.

Jak wspominają Autorzy, promując zdrowy styl życia, należy pamiętać, że w turystyce, obok wypoczynku, podziwiania urokliwych miejsc, ważne znaczenie ma aktywność fizyczna oraz zdrowa dieta. Przeprowadzone przez Autorów badania pozwoliły na opracowanie innowacyjnych dżemów warzywno-owocowych, które mogą mieć znaczenie w urozmaiceniu *menu* konsumentów, w tym i turystów oczekujących wyrobów smacznych i zdrowych.

Trzeci rozdział monografii zatytułowany **Wiedza o obiektach i trasach turystycznych** dotyczy specjalnie przygotowywanych lub gotowych tras tematycznych, których przebycie przybliży turystom np. biografie polskich pisarzy i ich twórczość (takich jak Maria Dąbrowska, Maria Konopnicka i in.), czy zabytki ziemi ząbkowickiej (związane z pałacem w Kamieńcu Ząbkowickim i działalnością na tym terenie królowny Marianny Orańskiej).

W rozdziale tym Autorzy przywołują również przykłady wybitnej sztuki barokowej we Wrocławiu, wskazując jednocześnie na brak profesjonalnych opracowań w tym zakresie w formie folderów i utrudniony dostęp do tych obiektów. Inną atrakcją turystyczną może być jedna z dzielnic Krakowa – Nowa Huta, która w 2004 roku została wpisana do rejestru zabytków. Warto przeczytać również część opracowania dotyczącą unikatowych w skali europejskiej drewnianych kościołów w Sudetach. Autorzy omawiają niektóre z nich, ale również zwracają uwagę na brak informacji o nich w dostępnych materiałach Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej. Jednocześnie sygnalizują, że ten problem można łatwo rozwiązać, poświęcając się ich opracowaniem. Trzeci rozdział monografii kończy tekst, którego celem było przybliżenie turystom czwartej co do wielkości wyspy świata – Madagaskaru, zarówno jego problemów, jak i atrakcji turystycznych, a także pomoc we właściwym przygotowaniu się do potencjalnej wycieczki do tego kraju.

Monografię *Nowe trendy w pracy przewodniczej* charakteryzuje interdyscyplinarne podejście Autorów do omawianych zagadnień, przejawiające się w różnorodności poruszanej problematyki i uwzględniające punkt widzenia turysty i przewodnika turystycznego. Ten aspekt stanowi wkład do dyscypliny nauk o jakości oraz

technologii żywności i żywienia. Autorzy recenzowanego opracowania omówili znaczenie oraz aktualność nowych trendów i koncepcji związanych z pracą przewodnika turystycznego, jednocześnie wskazując ograniczenia w tym zakresie i proponując rozwiązania problemów.

Recenzowana monografia w sposób oryginalny i twórczy przedstawia dane zagadnienia związane z nowymi trendami w pracy przewodnickiej. Opatrzona jest bogatą bibliografią odnoszącą się do omawianych zagadnień. Ze względu na swój interdyscyplinarny charakter jest cennym opracowaniem przeznaczonym dla przewodników turystycznych, podmiotów zajmujących się organizowaniem różnego rodzaju imprez turystycznych, ale również turystów, dla których będzie wartościowym źródłem informacji na temat nowych atrakcji turystycznych i zabytków historycznych. Gorąco zachęcam do jej przeczytania!